

Banana Wax นวัตกรรมชุมชนจากวัสดุเหลือใช้จากกระบวนการผลิต

บทคัดย่อ

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มกล้วยฉาบตาลโตนดพรีเมียม หมู่ที่ 7 ตำบลรำแดง อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา เป็นกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกกล้วยน้ำว้าและนำผลกล้วยมาแปรรูปเป็นกล้วยฉาบ จำหน่ายเป็นสินค้าชุมชน โดยวัสดุเหลือใช้จากกระบวนการผลิตที่สำคัญคือ เปลือกกล้วย ซึ่งเกษตรกรจะนำไปทิ้งในสวนกล้วยเพื่อให้อยู่สลายกลายเป็นปุ๋ย แต่เมื่อสินค้าชุมชนได้รับความนิยม กลุ่มทำการผลิตกล้วยฉาบออกจำหน่ายทุกวัน ทำให้มีเปลือกกล้วยในปริมาณมากทิ้งให้เน่าเสียสะสมอยู่ในสวนกล้วยจนส่งกลิ่นเหม็นน่ารำคาญ คณะผู้วิจัยจึงได้นำปัญหาที่เกิดขึ้นนี้เป็นโจทย์ในการพัฒนานวัตกรรมชุมชน โดยประยุกต์ใช้แนวคิดของเสียเป็นศูนย์ (zero defect) เพื่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต โดยมีเป้าหมายที่จะลดของเสียและเพิ่มผลผลิตให้มากขึ้น

วิธีการดำเนินงานใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ตามแนวคิดของเคมมิสและแมคเทกการ์ท (Kemmis & McTaggart, 1988) ซึ่งแบ่งการดำเนินงานออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ (1) การวางแผน (2) การลงมือปฏิบัติ (3) การประเมินผล และ (4) การสะท้อนผล โดยเปิดโอกาสให้วิสาหกิจชุมชนกลุ่มกล้วยฉาบตาลโตนดพรีเมียมมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ จนในที่สุดได้ผลิตภัณฑ์ต้นแบบจากวัสดุเหลือใช้ซึ่งเป็นที่ยอมรับของกลุ่มคือ ครีมชัตรองเท้าจากเปลือกกล้วยน้ำว้า คุณสมบัติของครีมชัตรองเท้าจากเปลือกกล้วยน้ำว้า คือ เป็นผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ โดยครีมชัตรองเท้าทั่วไปตามท้องตลาดจะมีส่วนผสมของสารซูดานเรด (Sudan Red) ซึ่งเป็นสารก่อมะเร็ง แต่ครีมชัตรองเท้าที่ผลิตจากเปลือกกล้วยน้ำว้าจะมีสารแทนนิน (Tannin) เป็นสารที่ให้ความมันวาว นิยมใช้ในอุตสาหกรรมเครื่องหนัง และยังช่วยในการยับยั้งเชื้อแบคทีเรียด้วย

คณะผู้วิจัยได้จัดเวทีชุมชนเพื่อสาธิตวิธีการทำครีมชัตรองเท้าจากเปลือกกล้วยน้ำว้า ซึ่งเป็นวัสดุเหลือใช้จากกระบวนการผลิต โดยมีเกษตรกรและชาวบ้านในชุมชนที่สนใจเข้าร่วมประชุม จำนวน 24 คน การสะท้อนผลที่ได้รับคือ ครีมชัตรองเท้าที่ผลิตจากเปลือกกล้วยน้ำว้า สามารถลดของเสียจากวัสดุเหลือใช้ได้จริง และยังเป็นแนวทางในการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือนเกษตรกร คณะผู้วิจัยได้ถ่ายทอดวิธีการทำครีมชัตรองเท้าจากเปลือกกล้วยน้ำว้าให้กับวิสาหกิจชุมชนกลุ่มกล้วยฉาบตาลโตนดพรีเมียม หมู่ที่ 7 ตำบลรำแดง อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา และยังออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้ด้วยเพื่อส่งเสริมให้เกิดการขายผลต่อไป